۱

نهج‌الامامة

نهج البلاغه در کلام امام خامنه‌ای

راهنمایان فطرت و خرد انسانی

اگر ما حرکت عام تاریخ بشر را تشبیه کنیم به یک کاروان که در راهی در حرکت است و بشر در این حرکت تاریخی در مسیر زمان، در بستر زمان در حال حرکت و پیشرفت است، قطعاً کاروان‌سالار و راهبر این کاروان، انبیای الهی هستند. انبیای الهی، هم راه را نشان می‌دهند، هم قدرت تشخیص جهت‌یابی را در آحاد انسان و در افراد انسان تقویت می‌کنند. صرفاً راه نشان دادن نیست، [بلکه] قدرت و توانایی تشخیص را در آحاد بشر بالا می‌برند؛ به تعبیر امیرالمؤمنین علیه السّلام: لِیستَأدوهُم میثاقَ فِطرَتِه وَ یذَکروهُم مَنسِیَ نِعمَتِه... وَ یثیروا لَهُم دَفائِنَ العُقول. (خطبه۱) با مردم این جور رفتار می‌کنند: فطرت را بیدار می‌کنند، نیروی خردورزی و اندیشه را فعال می‌کنند، به کار می‌اندازند و بشر به این وسیله می‌تواند به طرف جلو حرکت کند.

۱۴۰۳/۰۶/۳۱

یادداشت

ملاحظات مذاکراتی

داود عامری
کارشناس سیاسی

نگاهی به آرا و نظرات کارشناسان عرصه سیاست و روابط بین‌الملل نشان می‌دهد که قریب به اتفاق صاحب نظران عرصه روابط بین‌الملل، اعتقاد به مذاکره آن هم به صورت عادلانه دارند. البته عده‌ای هم با اقامه دلایل و مستندات و بدعهدی‌های طرف مقابل، مخالف مذاکره با امریکا هستند.

تمامی تحلیل گران با بهره‌گیری از اطلاعات غیر مستقیم و بر اساس شنیده‌ها اقدام به تحلیل می‌کنند، اما وقتی در سطح نظام تصمیمی اتخاذ می‌گردد، مبتنی بر اطلاعات دقیق و منافع ملی است.

همان‌طور که رهبر معظم انقلاب به صراحت تبیین کردند، نه زیاد باید به آن خوش‌بین بود و نه زیاد بد بین، و این هم یکی از اقدامات وزارت خارجه است و نباید همه چیز را به آن گره زد. لذا شایسته است نکاتی را در خصوص این دوره از مذاکرات مد نظر قرارداد:

۱- اولین نکته‌ای که می‌توان در خصوص مذاکرات ایران و امریکا بیان کرد، این است که نباید آن را به سرنوشت مملکت گره زد. مذاکره و مخاصمه و ترک مخاصمه و حتی مذاکره در حین جنگ، جزو روش‌های متداول در عرصه بین‌المللی است، لذا نباید آن را بیش از حد بزرگ و مهم و تبدیل به یک موضوع اساسی کرد، بلکه یک اقدام مدیریتی در مسیر ارتباطات بین‌المللی است.

باید گفت که یکی از راه‌های ایجاد آرامش در شرایط حساس، واگذاری تصمیم‌گیری به نخبگان و مسئولان براساس مشی رهبری است. لذا گروه‌های سیاسی نباید با تحریک احساسات مردم اقدام به گروکشی و ایجاد اختلال در جو روانی جامعه بنمایند.

بر این اساس یکی از نیازهای امروز جامعه ما، فرهنگ‌سازی در جهت اعتماد به مسئولان و حمایت از آنها برای افزایش اعتماد به نفس در مسئولیت‌های حساس است.

نماینده کشور در پشت میز مذاکره باید پشت گرم به حمایت ملی باشد، تا بتواند با قدرت و اراده محکم، مطالبات وخواست‌های مردم خود را نمایندگی و پیگیری نماید.

۲- در خصوص مذاکرات در جریان، نگاه به سوابق طرفین اهمیت ویژه‌ای دارد. بعداز ۴۶ سال قطع رابطه، طرفی که درخواست مذاکره کرده، امریکا است و نه ایران، لذا به رغم برخی مخالفت ها، ایران با پایبندی به عرف بین‌الملل و بدون هیچ واهمه‌ای به درخواست طرف مقابل پاسخ مثبت داده است. حال شاید عده‌ای این مذاکره را به خاطر لحن تهدید آمیز طرف مقابل، مذاکره از سر اجبار تلقی کنند، اما نکته اساسی این است که اولا ایران بارها در مورد مسائل مختلف با امریکا مذاکره کرده، لذا این دور از مذاکرات هم در مسیر اقدامات بایسته قبلی است، همانطور که رهبر معظم انقلاب نیز فرمودند، عدم اطمینان به طرف مقابل و عدم صرف وقت و هزینه به خاطر بد عهدی‌های امریکاییان است.

۳- عرصه تعاملات و همکاری‌های بین‌المللی مشحون از دادن امتیاز و گرفتن امتیاز است. در واقع روابط بین‌الملل عرصه بده‌بستان‌های مختلف است و شما با هر کشوری که برای حفظ منافع و توسعه روابط وارد مذاکرات مختلف می‌شوید، به دنبال حفظ منافع و کسب امتیازاتی هستید که به تنهایی و بدون شراکت با دیگران، به آن سود و منفعت دست پیدا نمی‌کردید، لذا در شرایط حاضر که نظام تصمیم به مذاکره گرفته است، وظیفه همگان حمایت از نمایندگان کشور است تا آنها با اعتماد به نفس در میدان مذاکره حاضر و از منافع ملی ما دفاع کنند. البته این همراهی تا زمانی است که رهبری این مسیر را تأیید و منافع ملی ما به رسمیت شناخته شود.

واضح است که هر گونه اعتراض و مخالفتی با مذاکره، قبل از آنکه توافقات حاصل از آن تبیین و سود و زیان آن بر آورد شود، کاری غیر کارشناسی و کنشی از پیش تصمیم گرفته شده است.

۴- مذاکره یک روش و عمل دیپلماتیک است. طرفین مذاکره وقتی که باب گفت‌وگو را باز می‌کنند، ممکن است موارد متعددی را که قبلاً با ذهنیت خود تحلیل می‌کردند، به کناری گذاشته و به دیدگاه‌های جدیدی در مورد هم برسند.

حال فرقی نمی‌کند که در دیدگاه‌های جدید، ممکن است در خصوص برخی موارد مواجه با تشدید اختلافات شوند و در مواردی، منجر به نزدیکی دیدگاه‌ها بینجامد، لذا از ابتدای شروع یک مذاکره، نمی‌توان زمان دقیق برای توافق یا اعلام شکست آن را اعلام کرد.

ناگفته پیداست که در مراحل آغازین مذاکره، هر آنچه از تحلیل‌های مثبت و منفی ارائه می‌شود، بر اساس رصد اخبار و دیدگاه‌های طرفین و مبتنی بر گمانه زنی اتفاق می‌افتد و به هیچ عنوان نمی‌توان آنها را تأیید یا تکذیب کرد.

لذا می‌توان گفت که باید نسبت به نتایج مذاکرات، به دور از خوش بینی و بد بینی مفرط، باید روی پیشبرد اراده جمهوری اسلامی ایران متمرکز شد.

پایان سخن اینکه باید آمادگی برای مواجهه با مواضع مختلف از طرف مقابل و بعضی کشورها داشت و ممکن است هر دولتی بر اساس تحلیل‌های خود از نتایج مذاکرات و منافع خود، رویکردی را اتخاذ و مواضعی را اعلام کنند و مداخلاتی اعمال کنند که قبلاً هم این وضعیت تجربه شده است اما در نهایت این طرفین مذاکره هستند که بر اساس اهداف و رویکردهای خود باید محیط مذاکره را مراقبت و مدیریت نمایند، به خصوص طرف ایرانی باید به این مسئله اهتمام لازم را داشته باشد.

خبر

آیت‌الله جوادی آملی:

حفظ وحدت ملی پشتوانه عزت خارجی ماست

مرجع تقلید شیعیان با اشاره به اهمیت حفظ وحدت و اصالت درونی کشور، گفت: ایران کشوری بزرگ است که هم جغرافیا دارد و هم تاریخ، هر نقطه از آن گواهی بر تمدن، علم و فرهنگ است. اگر ما اصالت خود را حفظ کنیم، در مذاکرات و مسائل خارجی دچار ضعف نخواهیم شد، حفظ وحدت ملی پشتوانه‌ای برای عزت خارجی ماست.

به گزارش فارس، آیت‌الله جوادی آملی، روز گذشته در دیدار حجت الاسلام سیدعبدالفتاح نواب، نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت و سرپرست حجاج ایرانی، ضمن قدردانی از تلاش‌های خدمتگزاران حج، اظهار امیدواری کرد که این خدمات منشأ برکات دنیوی باشد و رضایت ذات اقدس الهی را در پی داشته باشد. وی با تأکید بر ابعاد معنوی و اجتماعی حج، این فریضه الهی را ظرفیتی بزرگ برای تحقق توحید و وحدت اسلامی دانست.

این مرجع تقلید گفت: رابطه حاجیان با خدا، جلوه‌ای از توحید و ارتباط آنان با یکدیگر، نشانه‌ای از وحدت است؛ وحدتی که ریشه در همان توحید دارد. اگر امت اسلامی این دو رکن اساسی توحید و وحدت را حفظ کند، مسیر تعالی و پیشرفت هموار خواهد شد. وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اهمیت حفظ وحدت و اصالت درونی کشور، بیان کرد: ایران کشوری بزرگ است که هم جغرافیا دارد و هم تاریخ، هر نقطه از آن گواهی بر تمدن، علم و فرهنگ است. اگر ما اصالت خود را حفظ کنیم، در مذاکرات و مسائل خارجی دچار ضعف نخواهیم شد، حفظ وحدت ملی پشتوانه‌ای برای عزت خارجی ماست.

آیت‌الله جوادی آملی با تمجید از شخصیت جعفر بن ابیطالب اظهار کرد: زمانی که جعفر طیار وارد مدینه شد، همزمان شده بود با فتح خیبر و پیامبر اسلام می‌فرماید که من نمی‌دانم که از برگشتن جعفر خوشحال باشم یا از فتح خیبر؛ یعنی یک عالم دینی آن‌قدر می‌تواند با اخلاق، ادب، فهم، مدیریت و درایت خود خدمات بزرگی را انجام دهد به اندازه یک پیروزی نظامی در اسلام اثر گذار باشد و اینچنین پیامبر گرامی اسلام را خوشحال کند. وی با اشاره به اهمیت همدلی در جامعه اسلامی عنوان کرد: ما باید مشترکات خود را حفظ کنیم؛ در دنیایی که دشمنان در صدد ضربه زدن هستند، اتحاد و شناخت سرمایه‌های فرهنگی، عقل، فهم و مدیریت، راه برون‌رفت از بحران‌هاست.

گزارش خبری

کارشناسان و صاحبنظران انتظارات خود از مذاکرات ایران و امریکا را بازگو می‌کنند

استیفای حقوق ملت با حفظ خطوط قرمز

مذاکرات غیر مستقیم ایران و امریکا که دومین جلسه خود را با رضایت توأم با احتیاط طرفین پشت سر گذاشت، با ورود به مرحله فنی و کارشناسی که قرار است از روز چهارشنبه هفته جاری در مسقط پایتخت عمان آغاز شود، وارد مرحله حساس و درعین حال تعیین‌کننده‌ای شده است. برخلاف آنچه رسانه‌های صهیونیستی و تندروهای داخلی امریکا، خبرسازی و القا می‌کنند، مذاکره‌کنندگان ارشد ایران و امریکا، مذاکرات را تاکنون «سازنده» و «روبه جلو» توصیف کرده‌اند و همین سازنده بودن است که مذاکرات را به نشست‌های تخصصی و فنی رهنمون کرده است. اما از آنجا که باید از «تجربه و گذشته» به عنوان چراغ راه آینده بهره جست، هرگونه ذوق‌زدگی و خوش‌بینی مردود است، همچنان که بدبینی مفرط هم مردود است.

کاظم غریب‌آبادی در کمیسیون امنیت ملی مجلس: ما بر سر اصل حق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم مذاکره نمی‌کنیم

بیانات رهبر معظم انقلاب در اولین دیدار سال نو با مسئولان ارشد سه قوه هم ناظر به همین معناست: «به این گفت‌وگوها هم نه به صورت افراطی خوش‌بین باشیم، نه به صورت افراطی بدبین باشیم؛ این هم بالأخره یک کاری است، یک حرکتی است، تصمیم‌گیری شده، دارد اجرا می‌شود و در این قدم‌های اول هم خوب حرکت شده، خوب اجرا شده، بعد از این هم بایستی کاملاً با دقت دنبال بشود ــ خطوط قرمز مشخص است؛ برای طرف مقابل هم مشخص است، برای ما هم مشخص است ــ و مذاکرات به شکل خوب دنبال بشود. ممکن است به نتیجه برسد، ممکن است نرسد؛ نه خیلی خوش‌بینیم، نه خیلی بدبینیم. البته به طرف مقابل خیلی بدبینیم، طرف مقابل را قبول نداریم، می‌شناسیم طرف مقابل را، اما به توانایی‌های خودمان خوش‌بین هستیم، می‌دانیم که ما خیلی کارها می‌توانیم انجام بدهیم، شیوه‌های خوبی بلد هستیم.»

اکنون که دو مرحله از مذاکرات پشت سر گذاشته شده، فعالان سیاسی و برخی نمایندگان مجلس ضمن حمایت از تیم مذاکره کننده، معتقدند همچنان باید هوشمندانه و توأم با احتیاط پیش رفت و خروجی این نشست و برخاست‌ها رفع تحریم‌ها و تأمین حقوق ملت ایران باشد.

■ مراقبت از خطوط قرمز نظام

عضو هیئت رئیسه مجلس، مذاکره را فقط یکی از روش‌های حل مشکلات اقتصادی کشور دانست و گفت: باید در مذاکرات خطوط قرمز نظام یعنی عزت، امنیت و مؤلفه‌های اقتدار و حل مشکلات اقتصادی و برداشتن تحریم‌ها رعایت شود.

مجتبی یوسفی در گفت‌وگو با ایسنا، اظهار کرد: «مذاکره یکی از روش‌های حل مشکلات اقتصادی و بین‌المللی و مراودات اقتصادی است. بنابراین، مذاکره تنها روش و راه حل نیست و یکی از راه‌حل‌هاست. یکی از ابزارهای حل مشکلات است که باید در آن خطوط قرمز نظام یعنی عزت، امنیت و مؤلفه‌های اقتدار و حل مشکلات اقتصادی و برداشتن تحریم‌ها رعایت شود، چراکه در غیراین صورت امکان تکرار تجربه دهه ۹۰ وجود دارد؛ آن زمان همه تخم‌مرغ‌ها در سبد مذاکره گذاشته شد و برجامی شکل گرفت که قرار بود مشکلات مردم به معنای گشایش اقتصادی و فروش نفت را حل کند اما در عمل نتیجه‌ای جز اجرای تعهدات از سوی ایران و عمل نکردن طرف غربی به تعهداتش و در نهایت شرطی کردن اقتصاد نداشت. علاوه بر این در این مدت شاهد رخوت و عدم تصمیم‌گیری مناسب بودیم و تحریم‌های داخلی نیز باعث یک دهه رشد اقتصادی منفی شد که همه این‌ها تجربه گرانی برای کشور به شمار می‌آید.»

■ مسقط و رم صحنه تجلی اقتدار انقلاب

نماینده مردم جلفا و مرند در مجلس شورای اسلامی نیز روز گذشته در نطق پیش از دستور خود گفت: آنچه این روزها در مسقط و رم رقم می‌خورد فقط مذاکرات غیرمستقیم نیست بلکه صحنه‌ای از تجلی اقتدار انقلاب اسلامی است.

عزت‌الله حبیب‌زاده با اشاره به برگزاری مذاکرات غیر مستقیم بین ایران و امریکا، گفت: آنچه این روزها در مسقط و رم رقم می‌خورد فقط مذاکرات غیرمستقیم نیست بلکه صحنه‌ای از تجلی اقتدار انقلاب اسلامی است.

■ فیک نیوزها در نقش مین‌گذاری روند مذاکرات

محمدعلی ابطحی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب در گفت وگو با ایسنا، با اشاره به چشم انداز مذاکرات ایران و امریکا بیان کرد: چارچوب مذاکرات ایران با امریکا کاملاً روشن است و بنده فکر می‌کنم خیلی خوب به طرف چارچوب‌ها گام برداشته می‌شود. در خصوص ایران موضوع سلاح اتمی مطرح است که جمهوری اسلامی بارها اعلام کرده است قصد رسیدن به سلاح اتمی را ندارد. طبیعتاً مسیر مذاکرات در این زمینه باز است. نکته‌ای هم که ایران دنبال می‌کند، رفع تحریم‌های هسته‌ای است. از نگاه بنده این دو چارچوب کاملاً روشن و قابل وصول است. به همین دلیل است که برداشت من و همه این است که مذاکرات ایران با امریکا در این چارچوب و با این اهداف می‌تواند موفقیت آمیز باشد. در خصوص نقش رسانه ها، بنده فکر می‌کنم که رسانه نباید خیلی مورد توجه مذاکره کنندگان باشد، اما رسانه می‌تواند بسیار در فضاسازی مؤثر باشد. مذاکره کنندگان باید بر اساس مبانی جلو بروند. اما طبیعتاً هرچه که گفت‌وگوها مثبت پیش برود، احتمال مین‌گذاری از سوی مین گذاران بزرگ که در رأس آن اسرائیل است، وجود دارد. این فعال سیاسی اصلاح‌طلب، تصریح کرد: یکی از طرق مین‌گذاری‌ها، انتشار اخبار فیک و سخنان ناصحیح از قول مقامات مذاکره کننده است. این کار خیلی خطرناک است. توضیح ماجرا و روشن کردن واقعیت در رسانه‌ها می‌تواند خیلی به امید جامعه بدون نشانه ذوق زدگی کمک کند.

■ استقبال از هر ابتکار متضمن حقوق ملت

سخنگوی دولت هم با مثبت توصیف کردن روند مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و امریکا، گفت: از هر ابتکار عملی در جهت رفع تحریم‌ها و تأمین حقوق ملت ایران، استقبال می‌کنیم.

فاطمه مهاجرانی در گفت‌وگو با ایرنا، با اشاره به برگزاری دور دوم گفت‌وگوهای غیرمستقیم میان ایران و امریکا در رم پایتخت کشور ایتالیا، تأکید کرد: این مذاکرات در چارچوب وظایف و مأموریت‌های وزارت امور خارجه پیگیری می‌شود و دولت تمرکز خود را از مسیر اصلی اداره کشور منحرف نخواهد کرد. سخنگوی دولت با بیان اینکه مذاکرات با وساطت عمان و در فضایی سازنده برگزار می‌شود، گفت: هدف این گفت‌وگوها، بررسی گام‌های عملی برای کاهش تنش و فراهم کردن بستر گفت‌وگوهای فنی در آینده است. مهاجرانی همچنین تصریح کرد: دولت چهاردهم وظایف و مسئولیت‌های اصلی خود را در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اجرایی با جدیت دنبال می‌کند و مسائل سیاست خارجی، از جمله مذاکرات، تنها بخشی از برنامه‌های کلان کشور است که از مسیر نهادهای مسئول مربوطه پیگیری می‌شود. وی در پاسخ به سؤالی درباره پیش‌بینی دولت از روند مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و امریکا، گفت: براساس اعلام وزارت امور خارجه کشورمان، روند مذاکرات تاکنون مثبت بوده است اما همان‌گونه که مقام معظم رهبری فرمودند نه به مذاکرات خوش‌بین هستیم و نه بدبین. سخنگوی دولت، بار دیگر بر رویکرد اصولی دولت در حوزه سیاست خارجی تأکید کرد و گفت: «جمهوری اسلامی ایران همواره بر مبنای منافع ملی و حفظ عزت ملت ایران عمل کرده است و اصول حکمت و مصلحت را نیز دنبال می‌کند؛ در ادامه مسیر مذاکراتی نیز از هر ابتکار عملی که در جهت رفع تحریم‌ها و تأمین حقوق ملت ایران باشد، استقبال خواهیم کرد.»

■ توپ در زمین امریکاست

اکنون و با ورود ایران و امریکا به گفت‌وگوهای حساس و تعیین کننده در روزهای آینده، باید دید طرف امریکایی در تداوم مسیری که در پیش گرفته چقدر جدی و صادق است. هنوز قضاوت و ارزیابی در این زمینه بسیار زود است و باید منتظر روزها و شاید ماه‌های آینده بود و چنانکه وزیر امورخارجه کشورمان پی از این عنوان کرده، اکنون توپ در زمین امریکاست. جمهوری اسلامی ایران در تجربه برجام، صداقت و تعهد خود به توافق‌ها و معاهدات بین‌المللی را اثبات کرده است، اما این امریکا بود که با پشت پا زدن به همه تعهدات از این معاهده خارج شد و بازی را به هم زد.

سخنگوی دولت: هدف این گفت‌وگوها، بررسی گام‌های عملی برای کاهش تنش و فراهم کردن بستر گفت‌وگوهای فنی در آینده است. دولت چهاردهم وظایف و مسئولیت‌های اصلی خود را در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اجرایی با جدیت دنبال می‌کند و مسائل سیاست خارجی، از جمله مذاکرات، تنها بخشی از برنامه‌های کلان کشور است که از مسیر نهادهای مسئول مربوطه پیگیری می‌شود

نمای نزدیک

■ روایت رم

جمهوری اسلامی ایران در مذاکرات جدی است و خواهان تأخیر نیست و طرف مقابل هم باید جدیت خود را نشان بدهد

ابراهیم رضایی سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در توضیح جلسه عصر دیروز کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس که با حضور معاون حقوقی وزارت خارجه برگزار شد، گفت: این جلسه با حضور آقای کاظم غریب آبادی معاون حقوقی و بین‌الملل وزیر امور خارجه برگزار شد و گزارشی از مذاکرات غیرمستقیم بین جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده امریکا در رم ارائه شد و به سؤالات اعضا پاسخ داده شد.

وی توضیح داد: ایشان بیان داشت که جمهوری اسلامی ایران در مذاکرات جدی است و خواهان تأخیر نیست و طرف مقابل هم باید جدیت خود را نشان بدهد و تحت فشار رژیم صهیونیستی قرار نگیرد که به دنبال تخریب مذاکرات است. در مذاکرات در رم روی چارچوب کلی و دستور کار و گفت‌وگوهای فنی گفت‌وگو صورت گرفت و تفاهم شد. پیشنهادهای ما که در چارچوب نظام و مصوبات نهادهای بالادستی تدوین شده، مشخص است و از نظر ما همه تحریم‌ها باید برداشته شود و این باید منجر به انتفاع اقتصادی ملت ایران شود. به عبارت دیگر باید رفع تحریم به گونه‌ای باشد که منجر به انتفاع اقتصادی ملت ایران شود. ما بر سر اصل حق ایران برای غنی‌سازی اورانیوم مذاکره نمی‌کنیم و غنی‌سازی اورانیوم از خطوط قرمز ماست. ایران به دنبال سلاح هسته‌ای نیست و غنی‌سازی اورانیوم هم با اهداف صلح آمیز در کشورمان انجام می‌شود. جلسات کارشناسی و فنی با هدف استخراج جزئیات مذاکرات، روز چهارشنبه هفته جاری به صورت غیر مستقیم در مسقط برگزار خواهد شد. فعلاً در حال استخراج اصول کلی مذاکرات هستیم. مبانی تحریم یعنی قوانین تحریمی کنگره و دستورات اجرایی رئیس‌جمهور باید حتماً لغو شود.

سرخط

■ ایسنا: فرمانده قرارگاه مشترک پدافند هوایی خاتم الانبیا (ص) با حضور در گروه پدافند هوایی شهید نساج بندر سیراف، از بخش‌های مختلف این یگان بازدید کرد. امیر سرتیپ صباحی فرد در این بازدید با تأکید بر ارتقای توان رزم در تقویت بازدارندگی دفاعی بیان کرد: تخصص برتر نیروی انسانی در کنار تجهیزات بومی موجب تقویت قدرت بازدارندگی می‌شود.

■ فارس: هیئت‌رئیسه هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان مجلس مشخص و بر اساس آرا، محمدصالح جوکار به‌عنوان رئیس هیئت انتخاب شد. همچنین بر اساس آرا علی آذری نماینده مردم قوچان و فاروج به‌عنوان نایب‌رئیس هیئت، محمد بیات نماینده خمین به‌عنوان دبیر هیئت و فرشاد ابراهیم‌پور نورآبادی نماینده ایذه و باغملک نیز به‌عنوان سخنگوی هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان انتخاب شدند.

ستون دوشنبه‌ها

ازحاشیه تا متن

تقی دژاکام
روزنامه‌نگار

این یادداشت سیاسی نیست!

این یک یادداشت سیاسی نیست. نه اینکه یادداشت سیاسی نوشتن کار مطلوبی نباشد نه، ولی گاهی وقت‌ها کسان زیادی هستند که سیاسی می‌نویسند و خوب هم می‌نویسند اما موضوعات دیگری هم وجود دارد که نیاز است درباره آنها نوشت و یادآوری کرد و تنبهی داد و توصیه‌ای کرد. مثلاً همین الآن چند نفر شما می‌داند امروز چه روزی است و مناسبت یا مناسبت‌های آن چیست؟ من به شما می‌گویم که تولد کسایی مروزی شاعر مشهور کشورمان، درگذشت علامه محمد اقبال لاهوری شاعر بزرگ پارسی گوی پاکستانی و درگذشت ملک‌الشعرای بهار در امروز است. ممکن است بگویید من تا حالا اسم «کسایی مروزی» را هم نشنیده‌ام یا اینکه «اقبال لاهوری» چه دخلی به من دارد؟ خب همین که اسم شاعر مهمی چون کسایی را نشنیده‌ایم یا نمی‌دانیم که یکی از دلایل شهرت اقبال، شعرهای سلیس و پرمغز او به زبان فارسی است، یک اشکال است؛ شاعری که چشم امیدش به «جوانان ایران» بوده: «ای جوانان عجم! جانِ من و جان شما/ چون چراغ لاله سوزم در خیابان شما» و پیش‌بینی کرده بود که مردی در ایران علیه ظلم و ستم آن روزهای کشورمان انقلاب می‌کند: «می‌رسد مردی که زنجیر غلامان بشکند/ دیده‌ام از روزن دیوار زندان شما». حالا از ملک‌الشعرا می‌گذریم که علاوه بر شاعری، بیشتر به دلیل فعالیت‌های سیاسی‌اش و کتاب‌هایی که در این حوزه نوشته، مشهور است. او که در عالم سیاست مثل خیلی از کنشگران امروز کشورمان هر روز به سویی تمایل داشت و یک روز طرفدار رضاشاه بود و یک روز کارش به زندان و تبعید کشید و باز روز از نو و روزی از نو.

نه‌خیر، مثلاً آمدیم خیر سرمان یک یادداشت غیرسیاسی بنویسیم! اگر این مناسبت‌ها و آدم‌ها گذاشتند!

اینها را رها کنید. تقویم امروز یک مناسبت بسیار مهم و تأثیرگذار در تاریخ ادبیات ایران دارد و آن «روز بزرگداشت سعدی» است. سعدی، مردی که در غزل‌سرایی تک و دردانه است و کسی از ادبای متقدم در شعر عاشقانه به گرد پای او نمی‌رسد:

رفتی و نمی‌شوی فراموش
می‌آیی و می‌روم من از هوش
شهری متحدثانِ حُسنت
الّا متحیرانِ خاموش

یا:

آخر نگهی به سوی ما کن
دردی به ارادتی دوا کن
بسیار خلاف عهد کردی
آخر به غلط یکی وفا کن
ما را تو به خاطری همه‌روز
یک روز تو نیز یاد ما کن!

و بسیار غزل‌ها و بیت‌ها و حتی مصراع‌هایی که نمونه آنها را در آثار دیگر شاعرانِ خوب دیگر نمی‌توان یافت. امام خمینی در پاسخ به نامه عروس عزیزشان خانم فاطمه طباطبایی که از ایشان درخواست شعر کرده بود، نوشته بودند: «اینک چون تو با اصرار خاص به خودت از من شعر خواستی، باید بحق بگویم که نه در جوانی که فصل شعر و شعور است و اکنون سپری شده، و نه در فصل پیری که آن را هم پشت سر گذاشته‌ام، و نه در حال ارذل العُمُر [سالخوردگی] که اکنون با آن دست به گریبانم، قدرت شعرگویی نداشته‌ام. گویند کسی گفت که من قوه‌ام در جوانی و پیری فرق نکرده، زیرا این سنگ را نه در جوانی توانسته‌ام بلند کنم و نه در پیری، من نیز همین را می‌گویم که من در شعر و ادب فرقی نکردم که در جوانی شعر نتوانستم گفتن و نیز در پیری. اینک گویم:

شاعر اگر سعدی شیرازی است
بافته‌های من و تو بازی است...»

چنین شاعر دست‌نیافتنی و بزرگی که هم در شعر و ادبیات نادره دوران است و هم در پند و اندرزهای اخلاقی فردی و اجتماعی و هم «گلستان»ش پر از نکته‌های تربیتی است و هم در شیوه‌ها و آداب صحبت و سکوت نکته‌ها دارد و هم جوانان را موعظه می‌کند و هم پیران را، هم فصل مشبعی حکایات پرنکته‌ای درباره عشق و عاشقی دارد و هم در سیرت پادشاهان و امرا و حکمرانان و اهالی سیاست سخن رانده است. «بوستان»ش هم از آموزه‌های توحیدی چون عدل و احسان سرشار است و هم به منازل عرفانی و اخلاقی متعددی چون تواضع و رضا و شکر و توبه پرداخته است و هم فصلی از آن در باب مناجات با خداوند متعال است. و اینها همه غیر از آن غزلیات نابی است که از آن سخن گفتیم.

حال به این پرسش بپردازیم که چقدر این شاعر بزرگ و ادیب بی‌همتای ایرانی را می‌شناسیم؟ جایگاه سعدی در رسانه‌های تصویری و مکتوب ما کجا و چقدر است؟ مدیران فرهنگی کشورمان چقدر دغدغه معرفی و شناساندن آن را به نوجوانان و جوانان کشورمان را دارند؟ مدیران به کنار، من و شمای خواننده این سطور و دیگر پدران و مادران عزیز کشورمان چه نقشی در این میان ایفا کرده‌اند. آیا منتظریم حکمرانان ترکیه بعد از دست‌درازی کردن به بسیاری از بزرگان فرهنگ و اساتین ادبیات کشورمان، سراغ سعدی شیرازی هم بیایند و ادعاهای مسخره خود را درباره او هم تکرار کنند؟

خوب است در اینجا از کار خوب و خودجوش و آتش‌به‌اختیار دوست و برادر عزیزم حاج‌آقا زائری یاد کنم که در این چندسال به سهم خودش و با رسانه‌ها و صفحاتی که در فضای مجازی دارد و با یاری گرفتن از خیرین فرهنگی اینجا و آنجا تلاش فراوانی کرده است تا برای سعدی و به‌خصوص گلستان او، در میان جوانان و نوجوانان کشورمان جایی باز کند و انگیزه‌ای بیافریند تا این شخصیت مهم ادبی و ذخیره بزرگ فرهنگی کشورمان به آنها شناسانده شود.

خب، مثلاً به خیال خودم تلاش کردم این یادداشت غیر سیاسی باشد، اما حالا که یک بار دیگر آن را می‌خوانم می‌بینم از اول تا آخر آن باز هم پر است از نکته‌ها و گلایه‌ها و توصیفات سیاسی. لابد اگر آیت‌الله مدرس این یادداشت را می‌خواند، جواب می‌داد: ادبیات ما عین سیاست ما و سیاست ما عین ادبیات ماست! کسی چه می‌داند.